

AHOJ!

Ledenbrief van de

**Vereniging Vrienden
Nederland - Tsjechië & Slowakije**

Nr. 129 juni 1997

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel./fax: 078-681 26 03

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel./fax: 070-325 86 79

A. den Boogert penningmeester
Postgiro rek.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechië & Slowakije
Tel./fax: 010-420 55 81

Mevr. M. van Dorst	Mevr. H. Sugito
D. Klein Breteler	K.L. Thio
G. Molenaar	J. Vrijhof
G.P.A. Schöpping	

Redactie 'AHOJ!':

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer tel./fax: 070-325 8679
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Mevr. H. Sugito	J. Sugito
mevr. J. van Unnik	

Ledenadministratie:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

GTSM

(Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek):
Hans Wallin (voorzitter) tel. 070-327 87 06
Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

Wim Brandse	Jacques de Coo
-------------	----------------

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio	tel. 020-679 14 23
Rotterdam: A. den Boogert	tel. 010-420 55 81
Den Haag: L.M.A. Marcus	tel. 070-356 04 88

V.N.T.S.-Filmdienst:

K.L. Thio tel. 020-679 1423
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-390 11 90

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 078-681 26 03

ISSN 1383-0899

Bij de voorplaat:

*De mijnwerkers van Banská Štiavnica
maakten dit fraaie houtsnijwerk;
het is bij de ingang van het mijnmuseum
opgesteld.*

Ahoj! Een hartelijk welkom voor onze
nieuwe leden, ingeschreven op:

23/05	Dhr. J. Engelblik, Brielle
23/05	Dhr. M. Kamerling, Brielle
24/05	Fam. A. Schokker, Tjalleberd
28/05	Fam. L. Mosselman- Bednaříková, Dordrecht
04/06	Mevr. M. Mácelová- van den Broecke, Brno, Tsjechië
04/06	Fam. A. Roelofsen- de Graaf, Doetinchem
04/06	Dhr. Ch. van Velthuysen, Alkmaar.

Leden en donateurs ontvangen gratis het verenigings-
blad 'AHOJ'.

Uit het huishoudelijk reglement:

Lidmaatschap

Aanmelding als lid/donateur van de vereniging kan
uitsluitend geschieden door een aanmeldingsformulier
geheel ingevuld en ondertekend aan het bestuur te doen
toekomen.

Zodra de contributiebetaling door het bestuur is ontvan-
gen, ontvangt het lid een lidmaatschapskaart voor het
lopende verenigingsjaar.

De leden zijn verplicht de contributie over enig jaar voor
1 maart van dat jaar te voldoen op een door het bestuur
aangegeven wijze.

Indien een lidmaatschap na 30 juni van enig jaar ingaat,
is het betreffende lid over het nog resterende gedeelte
van dat jaar slechts de helft van de geldende jaarcontri-
butie verschuldigd, met dien verstande dat bij toetreding
als lid in november of december over het dan lopende
jaar in het geheel geen contributie verschuldigd is, mits
de contributie over het volgende jaar wordt voldaan.

Statuten, artikel 5.4:

Het lidmaatschap eindigt door opzegging door het lid,
door het overlijden van het lid of door roeyement van het
lid door de algemene ledenvergadering. Opzegging kan
slechts schriftelijk geschieden, uiterlijk twee maanden
voor het einde van een verenigingsjaar.

VAN DE VOORZITTER

Hij heeft de lamp en verlicht ons pad...

Het is alweer veertien dagen geleden, dat wij van de reis naar Slowakije terug keerden. Slowakije is in onze gedachten sedertdien gebleven, ook al doordat er bijna iedere dag nieuws over het land in de krant stond. Wanneer de pers dat doet is dat zelden positief. Waardevermindering van de Slovaakse kroon en een mislukte volksraadpleging.

Over de reis zelf wordt in dit nummer van 'AHOJ' door anderen geschreven. Die zullen dat ongetwijfeld met enthousiasme doen, want het was toch bijzonder en de samenhang in het gezelschap was te prijzen. Vooral ook toen er een paar tegenslagen van persoonlijke aard te overwinnen waren.. Dan blijkt eens te meer dat wij eensgezind zijn en dat wij kunnen incasseren, al is dit laatste misschien een te groot woord.

Een woord van dank aan Lee als reisleader en zijn assistenten is zeker op zijn plaats.

Er zijn toch wel grote verschillen tussen Tsjechië en Slowakije. Allereerst is dat een kwestie van mentaliteit, wat een gevolg is van aard en historie. Over dat laatste probeerde ik wat duidelijk te maken in de voorlaatste 'AHOJ'.

Uit gesprekken bleek ons dat de Slowaken zich geïsoleerd voelen door de loop der dingen in de

afgelopen jaren. Enkelen verklaarden dat door vooringenomenheid van de media bij ons. Theorieën van samenzwering doen opgeld en hebben een voedingsbodem waar geen gezond gewas op kan groeien.

Premier Mečiar bracht een bezoek aan ons land. Hij hield een spreekbeurt met persconferentie in het WTC in Rotterdam. Ik woonde die bijeenkomst bij en hield daar een onplezierig gevoel aan over. Het is niet slecht nationale waardigheid uit te stralen en overtuigd te zijn van eigen gelijk, maar dat kan ook overdreven worden en wanneer er geen relativering tegenover staat, dan gaat bij mij al gauw het licht uit. Ik vrees dat het isolement er niet minder door wordt.

Er bestaat gelukkig nog een andere wereld dan die van de politici. Daarnaar gingen en gaan wij op zoek. Een wereld van afbraak van tegenstellingen is toch geen utopie?

Arie Hoogstad

VAN DE REDACTIE

Dat was kiele-kiele met het meinumner van 'Ahoj'; maar als Tante Post doet wat ze keer op keer belooft, dan hebben alle leden het meinumner toch nog in mei ontvangen. Voor de leden die in het buitenland wonen, is dat natuurlijk anders.

Telkens weer voeren wij dat gevecht met de kalender.

Er is geen nieuws van de stedenbanden. Geen nieuws, goed nieuws, zullen we maar denken.

Ook de leden laten dit keer verstek gaan, derhalve is ook die rubriek afwezig. We missen het wel hoor!

Van de vrijgekomen ruimte hebben wij gebruik gemaakt door wat foto's te plaatsen bij de impressies van de Voorjaarsreis. Wordt het toch nog gezellig.

Hennie van der Burg

= * = * = * = * = *

OPROEP

Het volgende verzoek bereikte ons eind mei. Drie Tsjechische meisjes uit Praag zoeken in de maand juli onderdak en werk in Nederland. Het zijn:

Petra Nevyjelová, 19 jaar. Zij heeft de middelbare landbouwschool gedaan, met hoofdvakken in ecologie en dierkunde. Zij heeft een rijbewijs voor personenauto's, motorfietsen en landbouwtrekkers, heeft op school 5 jaar Duits en 2 jaar Engels gehad. Zij heeft als serveerster in de eetzaal van een hotel gewerkt en als receptioniste bij een computerbedrijf.

Iwetta Pšenička, 19 jaar. Zij zit op de middelbare economische en administratieschool (MEAO/HEAO) en hoopt volgend jaar af te studeren (met o.a. Duits in het vakkenpakket), is in het bezit van een rijbewijs voor personenauto's. Zij heeft eerder een maand bij kennissen in Den Haag geloged.

Connie Frans, 18 jaar. Zij zit op de middelbare economische en administratieschool (MEAO/HEAO) en hoopt volgend jaar af te studeren. Op school leert zij Duits, zelf is zij bezig Nederlands en Indonesisch te leren. Zij heeft als assistente op het laboratorium van Kodak gewerkt en achter de bar in een restaurant.

Hoewel de twee laatste meisjes de brief in het Engels hebben geschreven, geven zij niet aan dat zij dat op school hebben geleerd. Het middelbare beroepsonderwijs in Tsjechië ligt qua niveau tussen MBO en HBO in.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Johannes Sugito, J.J. Slauerhofflaan 189, 2624 JZ Delft. Tel. 015-262 3107.

Carpooling

Carpooling

Carpooling

Gaat u naar Tsjechië of Slowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechië of Slowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer H. Truin; hij heeft op zich genomen de gegadigden tot elkaar te brengen. De heer Truin is dagelijks telefonisch bereikbaar onder telefoon nr. 020-692 5770

EVENEMENTEN

ITs Internationaal Theaterschool Festival vindt in 1997 voor de achtste keer plaats van vrijdag 20 tot en met zondag 29 juni in Amsterdam. Het festival bestaat uit een avondprogramma in de theaters in de Nes en in het nieuwe gebouw van de Theaterschool. Daarnaast vinden in de Theaterschool lunchvoorstellingen, lezingen, openbare discussies, nabesprekingen en workshops plaats.

Tijdens ITs worden afstudeervoorstellingen van de nieuwe generatie theatermakers uit binnen- en buitenland gepresenteerd aan een groot publiek. De Nederlandse en Vlaamse collega dans- en theaterscholen zijn traditiegetrouw aanwezig met hun examenproducties. Daarnaast zijn dit jaar voorstellingen te zien uit Tsjechië, Polen, de Verenigde Staten, Finland, Palestina, Duitsland en Italië.

Studenten van de *Janáček Academy of Music and Dramatic Arts* uit Brno, Tsjechië, spelen de voorstelling *Baal* van Brecht.

Baal is een jonge dichter die lekker tegen de gevestigde normen aantrapt. Als hij ziet dat hij het niet van de burgers winnen kan, laat hij zich willens en wetens verloederen. Hij gebruikt meisjes als vee, veroorzaakt twee zelfmoorden en vermoordt zijn beste vriend. Hij probeert groots en meeslepend te leven. In zijn eerste stuk trapte de jonge Brecht tegen moraal en fatsoen.

Martin Cicvak, vierdejaarsstudent van de regie-opleiding uit Brno, was vorig jaar in het festival met *Frankie is ok, Peggie is fine and the house is cool*, een door hem geschreven stuk. Uit zijn regie van *Baal* (1918) blijkt opnieuw dat elke generatie de woede van de jeugd in dit stuk tegen alles wat gevestigd is, herkent.

De voorstelling vindt plaats op vrijdag 20 juni om 22.00 uur en zaterdag 21 juni om 20.30 uur in NES, Frascati 1, Nes 63, Amsterdam. Reserveren: 020-6266866.

Tijdens het festival is er een programma samengesteld bestaande uit korte choreografieën van studenten. Voor deze avond is de choreografie *How it comes to me* van Petra Hauerová van het *Duncan Centre Praag* geselecteerd. Deze solo lijkt een zoektocht naar de functie van onze ledematen. Bewegingen worden uitgeprobeerd, ontdekt en soms schijnen ze de danseres te overvallen. Het lijkt alsof haar ledematen bewegen buiten haarzelf om, alsof ze bezit van haar hebben genomen. Een indringende solo op mysterieuze, haast sacrale muziek van Petr Eben.

Deze voorstelling vindt plaats op dinsdag 24 en woensdag 25 juni om 20.30 uur in de Philip Morris Danszaal van de Theaterschool, Jodenbreestraat 3, Amsterdam.

Reserveren: 020-6266866.

Verder presenteren klassieke dansopleidingen zich met eigentijdse choreografieën. Op uitnodiging van de Nationale Balletacademie van de Theaterschool presenteren naast de Nationale Balletacademie het Conservatorium van Praag, het Koninklijk Conservatorium Den Haag en het Stedelijk Instituut voor de Dans Antwerpen eigentijds werk.

Het Conservatorium Praag komt met *Oh Freedom* van Irena Janovcová en *Le sacre* van Robert Balogh. *Oh Freedom* is een choreografie die een omarming van de vrijheid uitstraalt. De drie danseressen dansen op een open eenvoudig aandoende maar technisch vernuftige wijze. Ze laten zien dat klassieke dans en moderne muziek goed samen gaan. *Le Sacre* is een brutale, gecondenseerde solo die de danser uitvoert met een zeer vakkundige nauwkeurigheid.

Deze voorstelling vindt plaats op zaterdag 28 en zondag 29 juni om 20.30 uur in de Philip Morris Danszaal van de Theaterschool, Jodenbreestraat 3, Amsterdam. Reserveren: 020-6266866.

Bel voor meer informatie met Esther Lagendijk, nr. 020-5277614.

REISDIENST

Impressies voorjaarsreis Slowakije

Verleden jaar ging de VNTS-voorjaarsreis naar Zuid-Bohemen in Tsjechië; nu was Slowakije aan de beurt. Vorig jaar vlogen we naar Praag, nu gingen wij met de nachttrein naar Wenen en vandaar verder met de (Slowaakse) bus.

Het was een fijne reis, waar we plezierige herinneringen aan hebben.

Dagelijks nam een der deelnemers het blocnote ter hand om zijn/haar belevenissen in op te schrijven. Een kleine bloemlezing uit deze verslagen volgt hieronder.

Lee Thio, 1 en 2 mei:

Voor velen is het een weerzien met medereizigers van de Tsjechië-reis van vorig jaar, maar er zijn gelukkig ook veel nieuwelingen. De kennismaking binnen de groep verloopt daarom vlot en de stemming zit er dan ook meteen goed in. Ook het 'gedoe' met bijvoorbeeld bedden opmaken en andere bezigheden zorgt voor een grote eensgezindheid.

Als we op vrijdagmorgen na het ontbijt in Wenen aankomen, stappen we in de bus die ons naar Bratislava zal rijden.

Dan wordt het tijd voor onze eerste activiteit: onder leiding van onze gids Beata Turčiková gaan we Bratislava bezichtigen. Zij vertelt ons eerst het een en ander over de geschiedenis van de stad en illustreert haar verhaal door ons te wijzen op gebouwen die met die geschiedenis te maken hebben. Wij kijken onze ogen uit en dat kreeg een hoogtepunt, toen wij vanaf een hoog punt in de stad over de hele stad konden uitkijken.

Jet van Eck, 3 mei:

Tijdens een vroeg ontbijt, waar (voor mij als nieuweling in de groep) tot mijn grote verbazing iedereen op tijd aanwezig was, werd Arie den Boogert door de voorzitter van harte gefeliciteerd met zijn verjaardag. Na het ontbijt vertrokken we uit Bratislava in een versierde bus richting Banská Štiavnica.

Daar aangekomen een lunch in het Grand Hotel met als toetje gids Jozef, die ons rond zou leiden en met de Engelse taal goochelde als een volleerd circusartiest. Na de rondleiding op naar de zilver- en kopermijnen. Daar aangekomen, moesten we ons allemaal hullen in een zware jas en als verrassing een helm. Nog niet klaar, ook een flinke lamp moest mee.

Eenmaal binnen in de mijngang kwam een jeugdherinnering boven, we hoorden o p e e n s h e t

dwergenlied uit Sneeuwwitje en een ander merkte op: "ik lijk wel een mol"; en naar men mij vertelde, zat Arie Hoogstad klem in de gang, maar of dat waar is....?

Aldus uitgedost, verdwijnen we ondergronds...

Carla Molenaar, 4 mei:

Banská Bystrica is een mooi plaatsje waar al heel veel gebouwen een grondige opknapbeurt hebben gekregen. Het prachtige plein, zo werd ons verteld, is eigenlijk een verzonken kerkhof, waar in de 15e eeuw 4 à 5000 slachtoffers van de pest begraven liggen.

Na de koffie vertrokken we naar Hronsek, alwaar we een heerlijke lunch, met zeer vriendelijke bediening, in een kasteeltje gebruikten.

Met ons buikje rond gingen we naar het houten kerkje, gebouwd in 1726 in Scandinavische stijl, bezichtigen. In dit voor Luthers hervormde diensten gebouwde kerkje, werd een concertje in klein bestek gegeven door de gids en Lieneke Koekebakker. Zij zongen de Lutherse hymne "Ein fester Burg ist unser Gott".

De oude houten kerk te Hronsek

Wim Brandse, 5 mei:

Links van ons de Lage Tatra met prachtige uitzichten. We maken een prachtige tocht door het dal van de Hron. Hoe verder we naar het oosten gaan des te bergachtiger wordt het landschap. De weg is prima, maar smal! Onze chauffeur is een vakman!

Rechts van ons soms een flinke diepte. Dan bereiken we uiteindelijk de mooie stad Levoča.

De Jacobskerk is prachtig maar steenkoud. In de kerk het bijzonder mooie houtsnijwerk van Meester Pavel. Prachtige bijbelse taferelen als kruisiging en graflegging, maar ook het kersttafereel. We hebben ons verblijf in Levoča met een half uur verlengd.

Veel ooievaarsnesten onderweg, en ze zijn allemaal thuis! In Kežmarok zijn we in de houten Lutherse kerk geweest. Een gebouw dat ruimte biedt aan... 1400 kerkgangers. Mooi houtsnijwerk in kansel, altaar en gedraaide pilaren. Een voortreffelijke inleiding in het Duits door een vriendelijke mevrouw. En dan nu naar ons hotel op Poprad.

We zien de sneeuwtoppen van de Hoge Tatra. En maar steeds zon en warmte. Wat een dag!

Geertje Spoon, 6 mei:

We reden naar de Hoge Tatra.

Ongeveer de helft ging met de lift naar boven, de anderen naar het museum.

Het was werkelijk fantastisch, wat een uitzicht, wat een stilte, wat een land! Deze indrukken zijn niet te beschrijven, die moet je proeven. De lift stopte op 1755 meter. Er lag nogal sneeuw en verschillende mensen gingen nog skieën. Om er alleen maar rond te lopen was al zo

fantastisch. Die blauwe lucht, die machtige sneeuwtoppen. Paradijselijk!!

Terug met de lift, zijn we halverwege uitgestapt en verder gaan lopen. Ook dit was weer heerlijk, die rust en de prachtige alpenbloemen die we hier en daar tussen de stenen zagen.

Weer een hoogtepunt van deze dag was het restaurant "Koliba" in Starý Smokovec. Heel bijzonder ingericht. Het eten was voortreffelijk (de wijn smaakte bij velen helemaal bijzonder). En het cimbaalorkest was het einde. Ze speelden zelfs voor één van de leden een bijzonder verjaardagslied.

Al met al een bijzonder geslaagde dag. Hulde aan de bestuursleden die dit allemaal hebben voorbereid.

Ed de Munck, 7 mei:

Na een koffiestop aan een groot stuwmeer ging de reis verder, door Dolný Kubín naar het enorme kasteel Oravce Podzámok. Deze plek werd al door de Kelten en Slaven bewoond, voordat men rond de 13e eeuw met de kasteelbouw begon. Achtereenvolgens vonden de diverse koninklijke en grafelijke eigenaren het nodig het kasteel tegen een rots steeds hoger op te bouwen, zodat het nu meer dan 100m. hoog opgestapeld is. Een imposant gebouwencomplex met allerlei verschillende bouwstijlen.

Dan verder naar Čičmany, een dorp met veel huizen, die beschilderd waren met allerlei oude motieven, die ook in de volkskunst volop voorkomen. Oeroude motieven, vruchtbaarheidsymbolen, levenbrengende dieren en lang leven tekens wisselden elkaar af. Of de eigenaren van de huizen de oude symboliek nog zouden kennen?

Anja Schrek, 8 mei:

We kregen een zeer uitgebreid ontbijt met ham, kaas en een gekookt ei, maar tot mijn grote verbazing hebben er dan toch mensen een voorkeur voor jam.

In dit hotel is het eten veel beter dan de kamers.

Om 9 uur zaten we in de bus en gingen naar Martin, waar we de hele dag zouden doorbrengen. We reden dus dezelfde route omgekeerd, zoals we gisteren terug gekomen waren via Istrebná, Kral'ovany en Sučany. Maar het is een heel mooie route die je best twee of drie keer kunt rijden, ook wel tien.

Met het weer hadden we geen geluk. Tot nog toe zijn alle dagen mooi en zonnig geweest, maar vanmorgen regent het en de toppen van de bergen zitten in de wolken.

Na de lunch gingen we naar de katholieke kerk. Deze is gewijd aan St. Martinus en wie kan zich daarover verbazen in een stad die Martin heet. Hij lijkt van buiten vrij modern en is dat grotendeels ook, maar bevat muurschilderingen uit de 12e eeuw die heel mooi zijn. Je mocht er alles zien, zelfs de sacristie, die meestal op slot zit. Daarna was het wonder boven wonder droog. We stapten in de bus en reden alsnog naar het Openluchtmuseum. We bleven er anderhalf uur en die had je ook wel nodig.

Anneke Haring, 9 mei:

Een bewolkte, maar gelukkig droge dag. Vandaag heel vroeg opgestaan. De koffers worden al om 6.30 uur in de bus gezet. Voor de terugreis naar Bratislava.

Gezien de tijd gaan we steeds meer op Slowaken lijken, die meestal om 5.00 uur opstaan. Moet voor ons ook kunnen, vindt Arie. Een optimistische gedachte voor velen van ons.

In Trenčín houden wij een korte koffiestop. Wij rijden nu door tot ons hotel Nivy in Bratislava. Om 14.30 uur vertrekken we weer naar de ING-bank waar wij een ontvangst krijgen. Na afloop moeten wij ons haasten om op tijd te zijn. De voorstelling van de opera Vzkriesenie krijgen wij aangeboden van de ING-bank, dankzij Guus. Klasse hoor! Zo zie je maar hoe belangrijk connecties zijn.

10 en 11 mei:

Onze laatste dag in Slowakije! We zijn in Bratislava en hebben nog enkele uurtjes om de stad te bezichtigen en wat inkopen te doen (het geld moet op!). De bus brengt ons naar de Nový Most en de groep splitst zich in tweeën: één deel gaat de stad in, een ander deel gaat nog met de bus naar de burcht om enkele musea te bezichtigen (oude muziekinstrumenten en archeologie).

We zijn ruim op tijd in Wenen. Tijdens de rit door de stad wijzen Daniel en de chauffeur ons nog op wat bezienswaardigheden van Wenen. Voordat de trein vertrekt is er nog tijd voor een kleine wandeling.

Om half acht vertrekt de trein naar Amsterdam en na een rustige nacht komen we op zondagmorgen in Nederland aan.

We komen tot de slotsom dat Slowakije een goed land is om er de vakantie door te brengen. We hebben veel gezien, maar er is nog veel meer! Het bestuur van de VNTS zal zich daarom beraden, of er volgend jaar wellicht weer een reis op het programma wordt genomen. Dus wie weet...., tot ziens!

Lee Thio

***VAN URK BEMIDDELT HET GEHELE JAAR UW
VAKANTIE IN GEHEEL TSJECHIË***

**NIEUW AANBOD VAN VAKANTIEWONINGEN IN MORAVIË!
LEUK NIEUW ARRANGEMENT IN PRAAG (vanaf 4 pers. half pension f 42.- p.p. per dag)!
IN HET REUZENGEBERGTE RUIM AANBOD VAN APPARTEMENTEN (ook reeds voor uw
KERSTVAKANTIE 1997/1998)**

Inlichtingen bij:

**Van Urk, Amsterdam, telefoon 020 - 4193262
telefax 020 - 4193191**

VAN EN OVER TSJECHIË EN SLOWAKIJE

UIT DE KNIPSELMAP

De Prager Zeitung van 24 april jl. besteedde veel aandacht aan de milieuproblematiek in de Tsjechische republiek. Van de hand van een functionaris van het Tsjechische ecologische management- centrum daarbij een analyse van de milieubescherming in het land. De schrijver somt eerst op welke overheidsorganen na 1989 werden opgericht om de gigantische vervuiling aan te pakken en geeft dan aan wat er gedaan is om de kwaliteit van vooral water en lucht te verbeteren. Hij constateert dat de vervuiling van het water in de rivieren behoorlijk is verminderd. Percentages tot 70% komen voor. Ook de afname van agrarische productie o.a. door minder vee, heeft al voor verbeteringen gezorgd, omdat er daardoor heel wat minder mest wordt afgevoerd. In de land- en tuinbouw is het gelukt het gebruik van kunstmest en giftige bestrijdingsmiddelen terug te dringen. Met de kwaliteit van het drinkwater gaat het ook de goede kant op. Wel gaat daarvan nog veel te veel verloren als gevolg van de slechte staat waarin de meeste leidingsystemen verkeren. Wat de luchtvervuiling betreft wijst de milieudeskundige er op dat ook hier de afname van schadelijke stoffen groot is geweest. Dit dankzij grote financiële offers en ook omdat de industriële productie hier een daar nogal is teruggelopen. Ruim 600 meetstations werden ingericht en waarschuwingssystemen geïnstalleerd. Maar in de grote steden worden veel inspanningen teniet gedaan door de enorme toename van het autoverkeer. Vooral in Praag worden de toegelaten hoeveelheden van schadelijke stoffen, zoals CO₂, zeer vaak ruim overschreden.

Met de bossen gaat het nog steeds niet goed. Dat komt ook door een al jarenlang "te veel" aan oostenwind, waardoor van over de grenzen extra vervuiling komt aanwaaien. Het percentage ziek bos bedraagt in oost en noord Bohemen nog bijna honderd. In zuid Bohemen is dat echter maar vijftien. In het vervolg van het artikel wijst de schrijver nog op problemen met de voor afvalverwerking nodige wetgeving, die met het oog op een toekomstige toelating tot de EU aangepast moet worden. Een "tikkende tijdbom" noemt hij een aantal vuilstortplaatsen waarvan bekend is dat ze te zijner tijd grote milieuschade kunnen gaan aanrichten.

BAŘIČKO, KDO TADY ROSTOU LÉČIVÉ BYLINY ?

Oma, waar groeien hier de geneeskrachtige kruiden?

Met tevredenheid wordt tenslotte geconstateerd dat behalve de landelijke overheid ook de gemeenten inmiddels volop actief zijn om te verbeteren wat er te verbeteren valt en dat de vervuilers zelf steeds meer bereid zijn ook uit zich zelf maatregelen te treffen.

In het nummer van 2 mei heeft de Prager Zeitung enkele berichten over het bezoek van paus Johannes Paulus II aan Tsjechië. Vanuit Hradec Králové wordt bericht over een enthousiast publiek, zwaaiend met geel-witte vlaggetjes en spreekkoren aanheffend. Onverwacht veel jongelui onder het 60.000 koppige publiek. Dat de paus nogal conservatief is wordt hem weliswaar door sommige jongeren niet echt in dank afgenomen, maar toch mogen ze hem wel, zo laten enkelen de verslaggever weten. De paus van zijn kant benadrukt in zijn toespraak dat de kerk de jongeren nodig heeft en dat hij begrip heeft voor hun moeilijkheden. Welke moeilijkheden laat hij in het midden. De bisschoppen worden concreter benaderd. Zij moeten meer hun best doen het kerkelijke bezit van de staat terug te krijgen, vooral het onroerend goed. En de opbrengst vooral voor liefdadigheid gebruiken. Volgens de regeringsvoorlichters is de heikele kwestie van de teruggave van bezit echter met niet één enkel woord genoemd bij het gesprek van de paus met premier Klaus.

Een andere medewerker van de krant heeft zich gezet aan een stukje over de gebeurtenissen op het Letná terrein in Praag bij het bezoek van de paus aan de hoofdstad. Zijn pennevrucht heeft een

enigzins ironische ondertoon. Het lijkt op een recensie van een toneelstuk, met "allemaal mannelijke acteurs", waarvan de hoofdrolspeler niet al te vast van stem meer bleek te zijn. Te koop was er ook een en ander, laat de schrijver weten. Goed verliep de verkoop niet en zelfs de aanstekers met de afbeelding van de paus gingen niet vlot van de hand, ondanks het leuke prijsje van 130 kronen. Tot verdriet van de verkoper met de kaalgeschoren schedel en gekleed in een jasje voorzien van een gestyleerd hakenkruis.

Duidelijk is dat ook in Tsjechië journalisten soms graag van hun verslag een column maken.

Het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie in het eerste halfjaar van 1997 heeft veel staatslieden tot een bezoek aan Den Haag gebracht. Op 13 mei maakte de Slowaakse premier Vladimír Mečiar zijn opwachting bij zijn Nederlandse collega Wim Kok. Mečiar zei te verwachten dat Slowakije bij de eerste groep Midden- en Oost-Europese landen zal zijn die lid zal worden van de EU. Niet bekend werd of, en zo ja hoe, Kok hierop gereageerd heeft.

Met de Hoge Commissaris van de OVSE voor minderheden Max van der Stoep had Mečiar ook een gesprek. Hierbij ging het over de situatie van de Hongaarse minderheid in de Slowaakse republiek. Max van der Stoep liet weten aangedrongen te hebben op verbetering van deze situatie, op het gebied van taal, onderwijs en cultuur, maar de Slowaakse premier niet erg toeschietelijk te hebben bevonden.

Het Algemeen Dagblad stelt dat het in Slowakije economisch best redelijk goed gaat met een jaarlijkse groei van gemiddeld zes procent, maar dat noch de EU, noch de NAVO een snelle toetreding van Slowakije zien zitten zolang dit land bepaalde democratische verworvenheden op een laag pitje heeft staan. Bij de gewone Slowaken leeft de toetreding van hun land tot die NAVO trouwens helemaal niet. Bij het referendum hiervoor op 23 en 24 mei kwam maar tien procent van de stemmers opdagen. Volgens een bericht in de Haagse Courant van 27 mei zou dit extreem lage opkomstpercentage ook wel een gevolg kunnen zijn van "verzet" van de bevolking tegen bepaalde opvattingen van Mečiar op binnenlands politiek gebied.

KAZDĚJ CHLAP BY MĚL ZASADIT STROM, POSTAVIT DŮM, ZPLODIT SYNA A DOJÍT SE DO EVROPY!

Elke man moet eens in zijn leven een boom hebben geplant, een huis hebben gebouwd, een zoon hebben verwekt en tot Europa zijn toetreden.

Volgens het Tsjechische Statistiek Bureau zijn er in 1996 in Praag bijna zeven miljoen overnachtingen van buitenlanders geweest, wat ten opzichte van 1995 een stijging van 36 procent betekent. Gemiddeld verbleven de buitenlandse bezoekers 4,5 dag in de stad. Vooral de toename van bezoekers uit Duitsland, Italië en de Scandinavische landen was opvallend. (Prager Zeitung 24-4-1997)

Eind 1997 krijgt de binnenstad van Praag er een vijf sterrenhotel bij. Het hotel in de Celetná, U Sixtů, zal 72 bedden hebben en zich richten op de toplaag van bezoekers van de hoofdstad. Het zal ook weinig moeite kosten de lagere goden buiten de deur te houden, want voor één overnachting schiet het gemiddelde Tsjechische maandsalaris al tekort, zo laat de Prague Post weten.

De Prager Zeitung van 9 mei citeert een aantal Tsjechische dagbladen, die zeer lyrisch geschreven hebben over een besluit van de regering om steun te verlenen aan de poging van de Tsjechische voetbalbond het Europese kampioenschap voor landenteams in 2004 in de Tsjechische republiek te houden. Althans voor een deel, want de bedoeling is dat ook Oostenrijk meedoet. Of eigenlijk zou Oostenrijk de organisator zijn met Tsjechië of Hongarije als partner. Door de nu

toegekende 1,5 miljard kronen ziet het er naar uit dat Tsjechië het van Hongarije gaat winnen, al blijft de kans dat de Oostenrijkers het uiteindelijk liever in hun eentje organiseren.

Tussen alle jubelende autoriteiten en journalisten ("De droom ligt voor het grijpen") ook uitspraken van enkele zwartkijkers. Ze vragen zich af of de publieke belangstelling groot genoeg zal zijn om de stadions van Praag, Ostrava, Plzeň en Brno vol te krijgen. Nadat die eerst voor veel geld gerenoveerd zijn. En wat met af die capaciteit ná het toernooi. De voetbalbond denkt al aan iets anders. Een topstadion bouwen in Holešovice, een wat oudere stadswijk in Praag. Sceptici beschouwen dit plan als onbezonnen en vrezen voor een tweede in de praktijk overdreven en overbodige beton- en staalkolos naast het ook al in het verdomhoekje geraakte Spartakiade-stadion in Strahov.

- In juni 1997 is de internationale luchthaven Praha-Ruzyně zestig jaar oud. Deze verjaardag valt bijna samen met de ingebruikname van een nieuwe terminal, de noord/B-vleugel. De uitbreiding betekent een belangrijke toename van de jaarlijkse capaciteit. Van 2,7 miljoen passagiers komt die in een klap op ongeveer 5 miljoen. Door ook de zuid/A-terminal te vernieuwen, wat in het jaar 2000 zijn beslag moet hebben gekregen, volgt nog een uitbreiding tot bijna 6,5 miljoen passagiers per jaar. De nu voltooide terminal heeft zo'n 7 miljard kronen gekost, deels belastinggeld, deels crediet verstrekt door de vier grote banken van Tsjechië. De algehele leiding van de nieuwbouw was in Franse handen, maar ongeveer 70 procent van het werk werd door Tsjechische firma's uitgevoerd. Vanzelfsprekend is veel aandacht gegeven aan technische voorzieningen en even vanzelfsprekend zij er veel winkels gerealiseerd. 42 incheckbalies kunnen per uur 1700 passagiers verwerken, die daarna via 8 "slurven" naar de vliegtuigen kunnen.

Behalve verbouw van de oude A-terminal staat ook de aanleg van een afzonderlijke vrachtterminal op het programma. Die moet 100.000 ton goederen per jaar gaan verwerken en is een volledig Tsjechisch project. Tenslotte moet in 1999 een hotel met 300 bedden gereed zijn, gecombineerd met een congrescentrum.

Voor de verdere toekomst voorziet men verdere uitbreidingen van luchthaven Ruzyně, tot wellicht 18 miljoen passagiers per jaar. (Prager Zeitung 9-5-1997)

- Na alle grote getallen nu even wat kleinere. In de Haagsche Courant van 16 mei jl. het bericht dat op de zolder van een huis in Střbro een zeldzame bijbel is gevonden. Het boekje is piepklein, namelijk zeven bij drie centimeter en geschreven in het Tsjechisch. Op het fotootje in de krant is te zien dat het makkelijk tussen duim en wijsvinger is vast te houden.

- In het januarinummer van Ahoj maakte ik melding van het nieuw verschenen kwartaalmagazine Tsjechië. Enige tijd geleden alweer is het tweede nummer verschenen, waarin de uitgever ook door middel van een advertentie in Ahoj heeft kennisgegeven, compleet met een speciale aanbieding voor VNTS-leden.

In dit tweede nummer weer een aantal aardige stukken, onder meer over het Praagse muziekfestival Pražské Jaro, de Beskydy, de Praagse keuken en het filmfestival in Karlovy Vary. Ook een stedenband, die van Veenendaal met Olomouc, komt aan de orde.

Over het eerste nummer schreef ik dat er nog al wat taalfoutjes in stonden en dat in enkele artikelen de Tsjechische klanktekens weggelaten waren. Maar dat is, zoals ik toen al als mogelijke oorzaak noemde, een kinderziekte geweest die inmiddels voorbij is. Het colofon vermeldt nu een eindredactie van twee personen, resp. voor Tsjechisch en Nederlands, en dat lijkt een goede greep.

- Tot slot een "knipsel" van 56 jaar geleden. Een bericht uit de Nieuwe Rotterdamse Courant van zondag 22 juni 1941, extra editie (prijs 5 cent) in verband met de op die dag begonnen aanval van Nazi-Duitsland op de Sovjet-Unie. Bij de "opvulsels" op pagina 2 een stukje over de toenmalige pro-Duitse Slowaakse Staat van president Tiso, die een koninkrijk zou worden met een Bulgaarse prins als koning. Overigens de eerste en enige keer dat ik iets over een dergelijk plan heb gelezen. Ter verduidelijking: Presburg is Duits voor Bratislava. En voor de rest: Koning Boris is in 1943 overleden naar verluidt vergiftigd op bevel van Hitler en zijn broer Cyrill stierf - nog steeds zonder koningskroon - twee jaar later. Een andere hoofdpersoon, dr. Tiso, werd na de bevrijding van Tsjecho-Slowakije terechtgesteld.

Dan nu het verhaaltje uit de NRC en misschien een volgende keer nog eens een historisch knipseltje.

EXTRA EDITIE - NIEUWE ROTTERDAMSCHER COURANT - EXTRA EDITIE

Slowakije een Koninkrijk

Onder een Bulgaarschen prins

Onze correspondent te Berlijn telefoneert ons:

Vele teekenen wijzen er op dat zeer binnenkort Slowakije tot koninkrijk zal worden geproclameerd en dat een Bulgaarsche prins de nieuwe vorst zal zijn. Eenige weken geleden deden hierover geruchten de ronde, welke geruchten echter door de belangrijke internationale gebeurtenissen naar den achtergrond werden gedrongen.

Koning Boris van Bulgarije heeft zijn rondreis geëindigd. Hij heeft den Obersalsberg bezocht, was daarna incognito te Berlijn en vervolgens te Rome en Presburg. In Presburg heeft hij een onderhoud gehad met den Slowaakschen staatspresident dr. Tiso en den minister-president prof. Tuka. Daarna is koning Boris voor korten tijd naar Sofia teruggedaan, waar hij met zijn eersten minister prof. Filoff over de hangende kwesties besprekingen heeft gevoerd. Gisteren is koning Boris weer naar Presburg vertrokken waar nu op korten termijn belangrijke beslissingen over den toekomstigen staatsrechtelijken vorm van Slowakije te verwachten zijn.

Wat tot dusver slechts als een gerucht kon worden bestempeld staat thans dus voor de verwezenlijking. Een jongere broer van koning Boris, prins Cyrill, schijnt uitverkoren te zijn koning der Slowaken te worden.

In Berlijnsche politieke kringen beschouwt men deze aanstaande verandering in de structuur van Slowakije in de eerste plaats als een Slowaaksche aangelegenheid. Slowakije zal de bescherming van Duitschland, waarom dr. Tiso in het voorjaar van 1939 heeft gevraagd, vanzelf sprekend ook in de toekomst genieten.

Het maandelijks uitgeven van de Ledenbrief kost de VNTS een flinke duit. Door advertenties kunnen wij deze kosten drukken en u bereikt daarmee een gericht publiek in een oplage van + 750 exemplaren. Onderstaand onze tarieven:

1/16 pag.	f 16,50;	5 nrs.	f 80,=;	10 nrs.	f 155,=
1/8 "	f 22,--;	" "	f 105,=;	" "	f 205,=
1/4 "	f 33,--;	" "	f 160,=;	" "	f 315,=
1/2 "	f 55,--;	" "	f 265,=;	" "	f 510,=
hele pag.	f 93,50;	" "	f 450,=;	" "	f 850,=

Voor nadere inlichtingen: Secr. V.N.T.S., Nieuwendamlaan 274, 2547 JR DEN HAAG. Tel. 070-3258679.

Referendum

President Kováč had voor 23 en 24 mei een referendum uitgeschreven over vier vragen. Drie daarvan gingen (op voorstel van de regering) erover of men voor toetreding is tot de Navo, voor het stationeren van kernwapens op Slowaaks grondgebied en voor militaire bases. De vierde vraag (toegevoegd na een succesvolle petitie-actie waaraan meer dan een half miljoen Slowaken hun handtekening hadden gegeven) ging erover of de grondwet zo zou moeten worden gewijzigd dat de president voortaan rechtstreeks door het volk zou worden gekozen in plaats van met 3/5 meerderheid door het parlement. Bij de huidige polarisatie van de samenleving en de huidige verhoudingen in het parlement zou namelijk geen enkele kandidaat kans maken op een 3/5 meerderheid. En als er geen president is, gaan veel presidentiële bevoegdheden over op de regering; dit vinden tegenstanders van de regering geen aantrekkelijk vooruitzicht.

Vanaf het begin was duidelijk dat de regering niets voelde voor die vierde vraag. Het Constitutionele Hof oordeelde echter op 20 mei dat een referendum wel vragen mag bevatten over grondwetswijzigingen, maar geen toelichting met de expliciete concept-grondwets-tekst. Dit laatste deel van de uitspraak is door de minister Krajčí van Binnenlandse Zaken aangegrepen om stembriefjes te laten verspreiden met alleen de eerste drie vragen er op, hoewel alleen de president het referendum met de precieze vragen uitschrijft en de Centrale Commissie voor het Referendum verantwoordelijk is voor de uitvoering ervan. Het ministerie van Binnenlandse Zaken is slechts nodig bij de praktische uitvoering van het referendum.

Het resultaat: chaos, boosheid, protesten van burgers en aanklachten gericht tegen minister Krajčí, een vrijwel zekere uitsluiting van Slowakije bij de komende uitbreiding van de Navo (minister Kinkel van Duitsland had van te voren gewaarschuwd dat Slowakije alleen nog kans zou maken als het referendum probleemloos zou verlopen) en een verminderde kans op toetreding tot de Europese Unie.

Relatie met Rusland

Premier Černomyrdin heeft een tweedaags bezoek gebracht aan Bratislava, waarbij hij 16 overeenkomsten heeft ondertekend voor militaire en technische samenwerking, voor de geheimhouding van vertrouwelijke informatie en voor de oprichting van een Slowaaks-Russische joint venture voor de levering en transport van aardgas. De tekst van de overeenkomsten is niet gepubliceerd. Sommige waarnemers zien in de oriëntatie op Rusland en de toenemende Russische economische invloed een gevaar voor de kans op Slowaakse toetreding tot de westelijke politieke en militaire structuren.

Nieuwe film van Martin Šulík

Na de films "Všetko čo mám rád" en "Zahrada", die ook in Nederland op de televisie te zien waren, heeft de Slowaakse regisseur Martin Šulík een nieuwe film gemaakt "Orbis pictus", die naar verluidt ook in Nederland zal worden uitgebracht.

TSJECHISCHE AUTOTECHNIEK

Gezocht: iemand met een goede beheersing van de tsjechische en nederlandse of duitse/engelse taal, die ook technisch tsjechisch en nederland (of duits/engels), met name auto-techniek, beheerst.

In verband met een te schrijven boek over Tatra stroomlijnauto's wil ik samen met degene die aan het bovenstaande voldoet een honderdtal pagina's tsjechische literatuur over dit onderwerp globaal doornemen.

Kees Smit

Pyreneeën 7, 1060 NP Amsterdam
tel. 020-610 3393

Sytse Knypstra

Cok Oostveen verzamelt voor de V.N.T.S. allerlei informatie op het gebied van reizen, vervoer, vakantiewoningen e.d. Een en ander staat ter beschikking van V.N.T.S.-leden. Hebt u op dit gebied nuttige informatie voor de V.N.T.S., laat het Cok dan weten. Zijn adres is: Mesdagstraat 23-I, 1073 HJ Amsterdam. Tel. 020-6628546.

Nagekomen knipsels:

De Tsjechische kroon

De Tsjechische kroon is donderdag 22 mei sterk onder druk gekomen. De centrale bank werd gedwongen maatregelen te nemen om te voorkomen dat de munt door de bandbreedte zou zakken. De kroon was die ochtend tot een laagste punt gedaald van 6,4% onder de spilkoers. De spilkoers wordt bepaald door een mandje van Duitse mark en Amerikaanse dollar; hierin heeft de mark een weging van 65% en de dollar 35%. De Tsjechische kroon mag maximaal 7,5% boven of onder de spilkoers zweven. Aldus het Financiële Dagblad van 23 mei 1997.

De kroon staat al enige tijd onder druk omdat speculanten geen vertrouwen meer hebben in de hardheid van de munt en buitenlandse beleggers op de aandelenbeurs van Praag hun stukken verkopen en hun geld terugtrekken uit Tsjechië. De economie van het land kampt in toenemende mate met problemen die het vertrouwen in het land ondermijnen.

Maar op dinsdag 27 mei berichtte de Volkskrant dat de koers van de kroon vanaf die dag zal worden vrijgegeven. De centrale bank kan de koers niet meer steunen met renteverhogingen en aankopen. Sinds 15 mei heeft de bank zo'n drie miljard dollar uitgegeven aan het uit de markt nemen van kronen, mede wegens het oplopende handelstekort dat inmiddels op 1,75 miljard dollar ligt. Maatregelen richtten weinig uit.

Centralebankpresident Josef Tošovský maakte duidelijk dat verder ingrijpen van regeringskant noodzakelijk blijft. Premier Klaus beloofde zijn best te doen en voegde daad bij het woord: hij offerde de ministers van Financiën, van Binnenlandse Zaken en van Industrie en Handel, die werden vervangen. Voor president Havel is dit niet voldoende. Hij pleitte voor 'fundamentele oplossingen, in plaats van kunstmatige'. Havel liet zelfs doorschemeren dat het hele kabinet beter kan opstappen.

Referendum

De Slowaakse minister van Buitenlandse Zaken Pavol Hamzík heeft maandag 26 mei ontslag genomen. Als reden voor zijn ontslag noemde hij het verloop van het Navo-referendum. Na dat referendum - dat als gevolg van geknoei van de regering mislukte - kon hij niet langer de Slowaakse belangen bij de Navo en EU dienen. Pavol Hamzík was in de Slowaakse regering de enige uitgesproken voorstander van een Slowaakse toetreding tot de Navo en de EU. "Lidmaatschap van de Navo en de EU was de enige bestaansmogelijkheid voor Slowakije, de enige kans op stabiliteit en voorspoed voor het land", aldus Hamzík na zijn ontslag.

Hamzík was vorig jaar minister geworden nadat zijn voorganger Juraj Schenk ontslag had genomen. (Volkskrant 27/5/97)

POD ZVICINOU hotel restaurant

Uniek hotel 120 km ten noord-oosten van Praag met Nederlandse leiding.

Door zijn exclusieve ligging is het hotel een prima uitgangspunt voor een onvergetelijke vakantie.

Voor meer informatie:
(en voor al uw vakanties in Tsjechië)

"Hotel Pod Zvicinou"
correspondentie-adres in Nederland:
St. Walburgbuitensingel 14
4001 ML Tiel
Tel. 0344-623 987

ATYS

Wij verlenen allerlei diensten aan Nederlanders die Tsjechië bezoeken of willen bezoeken. Wij begeleiden grote en kleine groepen, individuele personen en ook gehandicapten.

Begeleiden bij zaken doen, bij koop of huur van een huis of grond. Het regelen van een advocaat, notaris, belasting-zaken, vreemdelingendienst enz.

Ook een kuurbehandeling in Lázně Bělohrad kunnen wij voor u verzorgen.

Jana Typltová
Sv. Čecha 904
506 01 Jičín, Tsjechië
Tel. & fax 00.420.433.522 979

TSJECHISCHE PORRETEN (XXXVII)

Rilke en Bohemen.

In het vooroorlogse Praag was de culturele invloed van het Duitse bevolkingsdeel, zoals bekend, niet gering. Het was de stad van Kafka, de "razende reporter" Egon Erwin Kisch, van Frans Werfel en natuurlijk Rilke, van Urzidil (zie ledenbrief nr. 118, 1996) en vele andere Duitstaligen, voor één groot deel joden. Nu er eindelijk een accoord is gesloten tussen Duitsland en Tsjechië om de uit de oorlog voortgekomen conflicten bij te leggen, zal er ongetwijfeld in de Tsjechische republiek weer meer belangstelling komen voor het verdwenen Duitse culturele erfgoed, in het bijzonder in Praag. Hierbij zal vaak de naam van Rainer Maria Rilke (1875-1926) vallen.

Karikatuur van de dichter door zijn vriend de kunstenaar Emil Orlik

Rainer Maria Rilke (hij veranderde zijn oorspronkelijke naam René op instigatie van zijn vriendin Lou Andreas-Salomé in Rainer) wordt op 4 december 1875 geboren in een huis op de hoek van de Jindřišská en Nekázanka straten (het huis is nu vervangen door een modern gebouw). Merkwaaardig genoeg voedde zijn moeder hem op als een meisje (zij had ooit een dochtertje verloren) en schonk overmatige aandacht aan de jonge René waardoor hij nauwelijks vrienden kreeg. Zijn ouders stuurden hem naar een Oostenrijkse Kadettenschool maar van de door de vader gewenste militaire opleiding kwam niets terecht. Rilke keerde terug naar Praag en ging naar een school in de Na Příkopě straat. Zijn verdere opleiding werd bekostigd door een rijke oom, een jurist, die meende, dat zijn pupil het best dezelfde opleiding als hij zou kunnen volgen. Inmiddels waren Rilke's ouders gescheiden. Zijn oom ontfermde zich over de jonge Rilke, die vakanties in verschillende delen van Bohemen met de oom doorbracht. Rilke begon filosofie, literatuurgeschiedenis en kunst aan de Praagse universiteit te studeren. Maar hij besteedde meer aandacht aan zijn eigen literaire experimenten dan aan zijn studie. In 1894 werd hij verliefd op Valérie Davidová-Rhonfeldová, een familielid van de bekende dichter Julius Zeyer. Vrucht van deze relatie was de bundel gedichten "Leben und Lieder". Er zouden nog veel liefdes volgen. In datzelfde jaar nam Rilke een belangrijke beslissing. Hij vertrok voorgoed naar München, maar bezocht nog twee maal Praag (het laatst in 1911), tussen reizen naar Rusland, Frankrijk, Italië, Spanje, Noord-Europa en Afrika. Hoewel de relatie tot de Boheemse hoofdstad betrekkelijk oppervlakkig bleef, blijkt toch dat het culturele klimaat de dichter blijvend beïnvloed heeft. Zo wijdde hij enkele dichtregels aan Jan Hus:

"Bis zu uns her ungeheuer
ragt der Reformator Hus,
fühlen wir uns doch in scheuer
Ehr furcht vor dem Genius"

Natuurlijke wijdde Rilke ook een gedicht aan de Praagse Burcht:

Der Hradschin

Schau so gern die verwetternete
Stirn den alten Hofburg an;
schon der Blick des Kindes kletterte
dort hinan.
Und es grüssen selbst die eiligen
Moldauwellen den Hradschin,
von der Brücke sehn die Heiligen
ernst auf ihn.
Und die Türme schaun, die neueren,
alle zu dem Veitsturm Knauf
wie die Kinderschar zum teuren
Vater auf.

Zoals bekend was Rilke vele malen te gast bij vermogende dames, bij voorkeur in het bezit van een kasteel, o.m. drie maal op het landgoed Vrchotovy Janovice in Centraal Bohemen, eigendom van barones Sidonia Nádherná van Borutín, die bevriend was met bekende schrijvers, waaronder Frans Werfel en de roerige Oosterrijkse journalist Karl Kraus. Door Rilke leerde zij ook het huis van de beroemde beeldhouwer Auguste Rodin kennen. In 1907, 1910 en 1911 bezocht Rilke Vrchotovy Janovice, dat in zijn correspondentie wordt genoemd. Rilke schrijft over Janovice: "Und das war Böhmen, das ich kannte, hügelig wie leichte Musik und auf einmal wieder eben hinter seinen Apfelbäumen, flach ohne viel Horizont und eingeteilt durch die Äcker und Baumreihen wie ein Volkslied ohne Refrain"

Maar een nieuwe vriendin dook op: prinses Marie von Thurm und Taxis, uit de bekende aristocratische familie die voor het eerst het Europese postwezen organiseerde. Zij bezat het slot Loučeň (Duits Lautschin) bij Nymburk met een mooi slotpark, waarin verschillende van Rilke's gedichten ontstonden. De prinses nodigde Rilke ook uit op haar landgoed in Duino bij Triëst, dat hem inspireerde tot de bekende "Duineser Elogien".

Voor Rilke zijn Bohemen en Praag jarenlang thema's van zijn poëzie gebleven, zoals blijkt uit werken als "Larenopfer", "Traumgekrönt", "König Bohusch". Hij vergat zijn geboorteland nooit, ook al keerde hij er niet terug. Weinig bekend is, dat hij na de Eerste Wereldoorlog koos voor de Tsjechoslowaakse nationaliteit en deze behield tot het einde van zijn leven.

In zijn bekende boek "Magisches Prag" verdiept ook Ripellino zich in de verhouding van Rilke tot Praag en schrijft: "Ueber Rilkes Empfindungen herrschte seinen erste geliebte Valeris David-Rhonfeld, die Nichte der tschechischen Dichters Julius Zeyer und von der Mutter her jüdischen Abkunft. Die Liebe zu Valerie und die Freundschaft mit Zeyer [...] brachten ihm den Tschechen näher" (pag. 53).

Peter Krug

GENOOTSCHAP VOOR TSJECHISCHE EN SLOWAAKSE MUZIEK

TJECHISCHE COMPONISTEN ROND 1900

Zdeněk Fibich (1850-1900)

Zdeněk Fibich werd in 1850 geboren te Všebořice en overleed in 1900 te Praag. Hij was de zoon van een boswachter. Zijn eerste belangrijke ervaring met muziek vond plaats in 1864 toen hij als veertienjarige een eigen compositie dirigeerde met het orkest van het Gymnasium waarvan hij leerling was. Toen hij deze school doorlopen had, vertrok hij naar Leipzig waar hij van 1865 tot 1867 leerling was van Moscheles, Richter en Jadassohn. Fibichs oom, Raymond Dreischock, was vioolleraar aan het conservatorium van Leipzig, aan hem heeft Zdeněk zijn grote liefde voor literatuur te danken.

De volgende twee jaren, 1868-1870, verbleef Zdeněk Fibich in Parijs. Vandaar vertrok hij naar Mannheim om uiteindelijk zijn studie bij Vincenz Lachner af te ronden.

Vanaf 1871 woonde Fibich in Praag waar hij verbonden was aan het Nationale Theater en als kapelmeester aan de Russische Kerk.

Fibich is nog jong (30 jaar) wanneer hij besluit van alle officiële ambten afstand te doen om zich helemaal aan het componeren te kunnen wijden. Tegen het eind van zijn leven was Fibich nog voor een korte tijd als dramaturg aan het Prager Nationale Theater verbonden.

De meest belangrijke leerling van Zdeněk Fibich was Karel Weiss.

Zdeněk Fibich is een van de meest markante verschijningen in de Tsjechische muziekgeschiedenis. Fibich is een hoogromanticus die de lijn Mendelssohn/Schumann voortzet. Fibich onderscheidt zich van Smetana en Dvořák door zijn onomwonden romantische geaardheid met alle daarbij behorende aspecten van weekheid, openheid en zeker ook de charmante tweeslachtigheid in zijn muziek. Fibich vertegenwoordigt bij uitstek de Duitse romantiek in Tsjechië. Daarom is Zdeněk Fibich niet te beschouwen als een nationaal Tsjechische componist naar het voorbeeld van Smetana, maar veel meer als een componist van Europese, grensloze muziek.

TOLK- EN VERTAALBURO TATRA (OOST-EUROPA)

***HET* VERTAALBURO**

(ook voor opdrachten van gewone stervelingen)

TATRA TRADE & TRANSLATIONS - OOST-EUROPEES (VER)TAALBURO

Knipmolenweg 29
NL-2807 DC Gouda
BTW-nr. NL0905.57694B01
Rabobank Gouda rek. nr. 1169.27968
Gironr. van de Rabobank 34435

Telefoon 0182 - 599144 (* +31-182-599144)
Fax/modem 0182 - 599166 (* +31-182-599166)
GSM 06 - 53140089 (* +31-6-53140089)
Internet tatra@pi.net
K.v.K. Gouda 29038405

Evenals Janáček met zijn Kamilla Stösslova werd ook Zdeněk Fibich zijn gehele leven door geïnspireerd door een inspirerende geliefde, zijn librettiste Anna Schulzová. Overigens was Fibich twee keer gehuwd, eerst met Růžena Hanuš, en na haar dood met haar zuster Betty. Deze was een vooraanstaande zangeres aan de Nationale Tsjechische Opera.

Het romantische karakter van Fibichs muziek is af te leiden uit de opbouw van zijn melodieën en uit de architectuur van zijn vormen. In tegenstelling tot Smetana's lange-lijnen muziek gebruikt Fibich kleine melodische formules en in tegenstelling tot Dvořák's scherpe ritme's gebruikt Fibich lichte accenten. De stemvoering in Fibichs muziek is vaak heel homofoon, ook al weer in tegenstelling met die van Smetana die juist zelfstandige en levendige middenstemmen componeert. Fibichs voorliefde voor literatuur en schilderkunst toont hem ook als een man die sterk onder invloed van het Duits/romantische universalisme staat.

Heel belangrijk is dat Fibich graag op de eerder in Tsjechië gebruikte vorm van het melodrama terugvalt, het genre dat in de achttiende eeuw door Georg Benda werd geschapen. Bij Fibich blijkt de balladevorm, door Schumann gebruikt, daar een belangrijke stimulator voor is.

Voor wat Fibichs opera's betreft, is zijn "Die Braut von Messina" de opera die het meest op de tragische opera's van Smetana lijkt. De opera "Hedy" van Fibich is de Tsjechische pendant van Wagners "Tristan".

Zdeněk Fibich verhoudt zich als componist goed tot de "kleine" meesters van zijn tijd zoals Scharwenka en Carl Reinecke. Het folkloristische aspect in de muziek van Zdeněk Fibich is gering te noemen, en als het er wel is heeft het de schijn ervan enigermate kunstmatig gebruikt te zijn. Daarom is Fibich een belangrijke schakel in de Duitse romantische muziek naar de Tsjechische nationale muziek in de vorige eeuw.

Zdeněk Fibich componeerde niet minder dan 622 werken waarvan er velen ongepubliceerd bleven. Zijn belangrijkste werken worden hieronder vermeld.

Opera's: "Bukovin" (1870-71), "Die Braut von Messina" (1883), "Hedy" (1895), "Šárka" (1897).

Melodrama's: "Der Heilige Abend" (1875), "Wassermann" (1883), "Pelop's Werbung", "Tantalus S" en "Tod der Hyppodamia" (trilogie, 1890/1891).

Orkestwerken: Ouvertures, Symfonieën, Symfonische gedichten ("Der Sturm, op. 46, "In der Dämmerung, op. 39, "Vigilae", op. 22).

Kamermuziek, koormuziek, liederen, toneelmuziek.

Het meest bekende werk van Fibich is zijn "Poem"; nog steeds is dit populaire stuk voor allerlei instrumentale combinaties te horen en doet het ons met vertederende denken aan de componist Zdeněk Fibich, van wiens oeuvre inmiddels heel veel vergeten is.

Wim Brandse

* * * * *

Café-bistro "De Poal"
ligt aan de rand van het nationaal park
"De Mijneweg" in Limburg.

Tsjechische specialiteiten
met de beroemde
uit het vat.

Gezellig tafelen in Vlodrop bij
Helena en Karel Blaha
Grootestraat 6; 6063 Al Roerdalen.
Tel/fax: 0475-401590.

Taalactiviteiten Slowaaks en Tsjechisch: inventarisatie, informatie.

Alle informatie over taalcursussen Tsjechisch of Slowaaks, privé- en groepslessen, docenten en studiebegeleiders, tolken en vertalers, is zeer welkom bij dhr. D.J.Dragt; hij wil deze op zijn beurt graag doorgeven aan belangstellenden.

Ook voor informatie over leermethoden en hun geschiktheid voor zelfstudie kunt u terecht bij:

D.J. Dragt, Einsteinlaan 27,
7904 EA Hoozeveen;
tel. 0528-262915.

A.C.T.
 Agentuur Contact Tsjechië-Slowakije

- Kleinschalig
- Persoonlijke begeleiding
- Deskundig advies

Vakantiehuizen voor 2 tot 16 personen in de natuur.

Diverse appartementen in diverse steden

Alle Tsjechische fiets-, ski- en wandelkaarten verkrijgbaar (a f3,- incl. portokosten.)

DE MORAVIE SPECIALIST

(0294) 26 46 83 (tot 22.00 uur)

Postbus 52 - 1420 AB Uithoorn - Nederland
 e-mail adres jana@globalxs.nl

DE BESTE PRIJS/KWALITEIT VERHOUDING!

*Restaurant
 Bohemen*

Het enige Tsjechische restaurant in Nederland
 Vlees- en visspecialiteiten

Appelhaven 26
 1621 BC Hoorn, tel. 0229-247692

ER IS EEN NIEUW TIJDSCHRIFT VOOR U...

Tsjechie! is een kwartaalmagazine dat verslag doet van de laatste ontwikkelingen op het gebied van cultuur, reizen, geschiedenis en business in Tsjechië. Naast boeiende artikelen, interviews en reistips bevat de uitgave terugkerende rubrieken als Kunst Kijken, Stedenbanden, Nieuwsbulletin (informatie van de Nederlandse Kamer van Koophandel in Praag), Legendes & Verhalen, een evenementenkalender en De mening van...

Nummer twee (maart-mei-juni '97) ligt op dit moment in de winkels. Bert Jansma blikt vooruit op de 52e editie van de Praagse Lente, Albert Gielen schrijft over het oeuvre van Bohumil Hrabal en Anne Roerdomp reed door Tsjechië in een Landrover. Daarnaast een kijkje in de Tsjechische keuken, wandelen in Beskydy en nog veel meer. Een los exemplaar kost in de winkel (o.a. bij AKO, Bruna en V&D) f6,95, een abonnement f25,00. Voor VNTS-leden hebben we een speciale aanbieding. Voor slechts f19,50 krijgt u de komende vier nummers thuis bezorgd.

Bent u geïnteresseerd? Stuur dan een briefkaart m.v.v. naam + abonnement *Tsjechie!* naar:
Tsjechie! Magazine,
 dorpsstraat 27d, 1901 EH Castricum

U kunt ook bellen: (0251) 67 21 36

Standbeeld voor Dvořák in New York

De beroemde Tsjechische componist Antonin Dvořák (1841-1904) was in de periode 1892-1895 directeur van het Nationaal Conservatorium in New York. Na een aanvankelijk verblijf in een hotel, dat op de duur toch te duur bleek, huurde hij een huis op nummer 327 East 17th Street, vlakbij het Stuyvesant park. In 1941 werd ter gelegenheid van zijn honderdste geboortedag een herinneringsplakette in dit huis ingemetseld. Inmiddels is de hele buurt ten prooi gevallen aan projectontwikkelaars en ondanks een wereldwijde actie om dit huis als nationaal monument te behouden is het in 1991 afgebroken om plaats te maken voor een joods hospitaal. In 1962 was door de Joegoslavisch-Amerikaanse beeldhouwer Ivan Mestrovic een beeld gemaakt van Dvořák en geschonken aan de New York Philharmonic. Het was in de loop der jaren geheel vergeten geraakt.

Het verblijf van Dvořák in de USA leidde rond 1990 tot allerlei activiteiten in verband met de honderdste verjaardag van zijn verblijf. Toen werd ook dit beeld herontdekt en omdat Dvořák's huis werd afgebroken ontstond het idee om in de buurt ervan dit beeld een waardige plaats te geven. Ter bestrijding van de kosten werd een fonds gevormd door de Dvořák American Heritage Association (DAHA), de Stuyvesant Park Neighbourhood Association en de Tsjechische Filharmonie, waardoor het plan gerealiseerd kon worden.

En zo zal op zaterdag 13 september 1997 's middags om 15.00 uur in de NO-hoek van het Stuyvesant Square Park, 17th Street tussen 1st en 2nd Avenues het beeld worden onthuld. In aansluiting hierop zal een galaconcert worden gegeven in de St. George's Church op het Stuyvesant Square met als speciale solist de achterkleinzoon van Dvořák, Josef Suk, die o.a. de sonatine voor viool en piano, opus 100, dat speciaal voor de kinderen van Dvořák in New York werd gecomponeerd, zal spelen. Verder staan op het programma uiteraard de symfonie nr. 9, opus 95, genaamd "From the New World" en de Hussietenouverture. Aanwezig zullen zijn de Tsjechische president Havel, de burgemeester van Praag, leden van de Dvořákfamilie, de burgemeester van New York en de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Madeline Albright (die van Tsjechische afkomst is). Het geheel zal worden uitgezonden door o.a. de Tsjechische Radio. Het concert is overigens vrij toegankelijk.

Het is verder de bedoeling dat hiermee een begin wordt gemaakt met een jaarlijkse Dvořák Day Celebration in New York op of omstreeks zijn geboortedag op 8 september. Verdere informatie is te verkrijgen bij: Czech Center New York, 1109 Madison Avenue, New York, NY 10028 en per email: nycenter@czech.cz.

Antonín Dvořák

Naar een houtsnede van Hugo Boettinger

ONZE BOEKENPLANK

Zuzana Brabcová, Gevallen

Deze roman gaat over twee unieke mensen die zich proberen te verzetten tegen de banalisering en middelmatigheid. Hun levens stromen als twee ondergrondse rivieren door het boek: het leven van de patiënt Eman Podoba, de ongelooflijke dikzak die drie jaar geleden een klap met een knuppel op zijn kop kreeg, en het leven van Hana Matějů, verkoopster in een zelfbedieningszaak, die op een ochtend in de lift van een flat vast komt te zitten. Beiden kunnen de alledaagse werkelijkheid niet aan, beiden zijn niet opgewassen tegen de ongeken-de vrijheid die volgde op de omverwerping van het communistische bewind. In die nieuwe realiteit trachten zij tot de essentie van het leven terug te keren.

Gevallen is een sterk gelaagde, poëtische roman. Zuzana Brabcová maakt het de lezer niet makkelijk, ze probeert zijn gevoel en verstand. Ze beantwoordt niet aan de gebruikelijke verwachtingen maar rekent op de intuïtie en intelligentie van de lezer. Voor wie zich wil laten meeslepen door de schitterende taal, is het boek dan ook een literaire openbaring. Deze nieuwe roman van een prominent Tsjechisch schrijfster is literatuur voor fijnproevers.

Oorspronkelijke titel *Zlodějina*. Vertaling Edgar de Bruin.
Paperback, ingenaaid, ca 256 blz.; prijs f 39,50. ISBN 90 284 1763 X.

Martin M. Šimečka, Het jaar van de kikker

In deze autobiografisch getinte roman beschrijft de Slowaakse auteur Martin M. Šimečka hoe zijn hoofdpersoon Milan in de muil van de staat valt en door bureaucratische organisaties vermalen dreigt te worden.

Milan, zoon van een gevangengenomen dissident, wordt niet toegelaten tot de universiteit en krijgt ook geen werk. Maar 'geen werk' betekent in de communistische wereld voortdurende bewaking door de geheime politie, dus neemt Milan maar een baantje aan in het ziekenhuis. Daar ziet hij dagelijks mensen overlijden ten gevolge van incompetente artsen en gebrek aan medicijnen.

Milan houdt slechts stand dankzij zijn hartstocht voor zijn droomvrouw Tania, en zijn liefde voor het hardlopen. Alleen daarmee kan hij de politieke hel van zijn land even vergeten.

Het jaar van de kikker werd eerst ondergronds uitgegeven in de jaren '80. Later werd de roman vertaald in het Frans en Engels en werd hij bekroond met de Pegasus Price for Literature 1992.

Oorspronkelijke titel *Džin*. Paperback, ingenaaid, ca. 320 blz.; prijs f 39,50.
ISBN 90 284 1759 1.

tsjechrent
cottages

Znojmo - Olomouc - Brno - Mor. Třebová - Jeseník - N. Jičín - Praag - Náchod
e.a.

Vakantie in schilderachtige (wijn of berg) streken.

Kastelen, meren, uitzichten, natuurparken, historische steden, monumenten.

Vrijstaande woningen of appartementen, van 2 tot 32 pers. Vele paardrij(les) accommodaties met uitgebreide mogelijkheden voor zowel de recreatieve als de sportieve ruiter. Hotels en pensions op de mooiste locaties. Woningen aan water, in dorp of stad en in bossen. Kwaliteit en scherpe prijzen door ons directe contact met de verhuurders. Tevens verstrekken wij u informatie over de gebieden. Onze vertegenwoordigers zijn in de directe omgeving aanwezig. Afwisselende landschappen met helder zwemwater en vele recreatiemogelijkheden.

Info: ma/za. tel. 0527-652830 / 0527-652145. 06-53811752 / 06-52997378. Fax. 0527-652101

